

Pompás szépítő szer,
helyettesíti a rizsport és az arcbőrt állandó széppé, üdvé teszi. — Minden üveghez az országvegykísérleti állomás bizonyítványa van mellékelve, mely a készítmény teljes ártalmatlanságát igazolja.

CRÉME de MARGUERITE

2 forintért egy adag. használati utasítással együtt kapható a „Magyar korona“ gyógyszerárban BUDAPESTEN, Kálvin-tér.

LATZKOVITS A.
Budapest, Váci utca 22. sz.

FÉRFI-INGEK
specialis készítője ajánlja különlegességeit **URI DIVATÁRUK** és **FEHÉRNEMÜEK** BÉN feltűnő olcsó árakon.

!Feltűnést keltő találmány!
A legújabbban főtallalt **Vásárhelyi Albert-féle szab. vaj-géppel** édes tejből néhány perc alatt mindenki a legjobb vajat készítheti; és pedig tejszínből egy perc alatt; I. osztályú tejszínből két perc alatt; közönséges tejből három perc alatt, s a maradékot kávéhoz, süteménybe és főzésre, ugysz. ha hosszabb állás következtében meg-savanyodott, túró-készítésre jól felhasználható.

E gépek tejfő- és juhtejhez is használhatók. Megrendelések közvetlenül hozzám intézendők, s az összeg fele bérmentve előre beküldendő, a maradék pedig a szállítás után. Minden gép mellé használati utasítás adatik. 2314

FEHÉR MIKLÓS, Budapest, IX. üllői ut 25. sz., „Köztelek“:

ZIZULA TESTVÉREK es. k. udvari tekeasztal-gyára **BÉCSBEN,** VI. Sandwirthgasse, Nr. 2. Cs. kir. kir. szabad tekeasztalok kettős, forgatható márványlap-pal; az egyik oldal bábukra, a másik carambolra.

MELYIK ERŐSEBB?
EREDETI REGÉNY
Itta **IFJ. ÁBRÁNYI KORNÉL**
Ára füzve 2 frt.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent s minden könyvtárban kapható — az osztr. tartom. számára Szellinszki György es. k. egyet. könyvtáránál Bécsben, I. Stefansplatz 6.

AZ ÁLLAMGAZDASÁGTAN (PÉNZÜGYTAN) **KÉZIKÖNYVE.**
Itta **D. MARISKA VILMOS**
köz- és váltóügyvéd, a kassai kir. jogakadémia ny. r. tanára.
Ára füzve 3 frt 60 kr.

Szörvesztő por (Poudre dépilatoire)
Brüning G. C-től, M. m. Frankfurtban.

Elismert legjobb szörvesztő szer, mérgegmentes, egészen ártalmatlan, a leggyöngédebb bőrt sem támadja meg, minél fogva hölgyeknek kiválóan ajánlható. Hatása rögtön és tökéletes. Egyetlen szörvesztő szer melynek Oroszországba vitelét a szentpétervári orvosi hatóság megengedte. Egy üvegese 1 frt 75 kr., a hozzávaló ecset 12 kr. — Raktár **BUDAPESTEN Török József gyógyszerárban,** király-utca 12. szám.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent s minden könyvtárban kapható.

BARTÓK LAJOS.
KÁRPÁTI EMLÉKEK.
KÖLTEMÉNYEK
Spányi B. eredeti rajzaival
Ára füzve 2 frt.
Ára diszkrétben 3 forint.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható — az osztrák tartományok számára Szellinszki György csász. kir. egyet. könyvtáránál, Bécsben, I. Stefansplatz Nr. 6.

BEÖTHY ZSOLT.
A TRAGIKUM.
Ára füzve 3 frt, vászonba kötve 3 frt 60 kr.

Tartalom: A tragikum elemei. — Az egyén kiválóságának széptani formái. — A lellemi kiválóság. — Fenségsbeli kiválóság: a páthosz. — Az egyéni kiválóság összhangban az egyetemessé. — Az egyéni kiválóság meg-hasonlításban az egyetemessé. — A korlátlanúságra törekvő akarat: az elbizott akarat. A korlátlanúságra törekvő akarat: az önző akarat. — Ádám és Faust. — Külön forma-e a korlátlanúságra törekvő éss? — A korlátlanúságra törekvő érzés. — Az egyén kiválósága és gyarlósága. — A tragikai gyarlóság természet és fő formái. — A szenvedély fejletlensége: eszmei irányban. — A szenvedély egyoldalúsága. — A szenvedély következetlensége. — Az opikai és tragikai jellem. — A jellem teljessége. — A tragikai vétség. — Bánk bán vétsége. — Az egyetemessé általában. — Az egytemes: mint természeti törvény. — A természeti törvény mint sértett. — Átmeneti formák a természeti és erkölcsi törvény között. — Az egytemes: mint erkölcsi törvény. — A természeti és erkölcsi törvény mint sértett. — Tragikum a görög és keresztény drámában. — A katasztrófa. — A tragikum hatása. — A tragikum fajtái. A tragikomikum. — A tragikum a művészetekben. — A tragikum a költészetben.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent s minden könyvtárban kapható:

1885. **BUDAPESTI** 1886.

CZIM ÉS LAKJEGYZÉK
A BEJELENTÉSI HIVATAL
HITELES ADATAI ALAPJÁN.
Negyedik évfolyam, 1885—1886.
(Magyar-német kiadás.)
BUDAPEST FŐVÁROS TERVRAJZÁVAL.
Ára füzve 5 frt, vászonba kötve 5 frt 80 kr.

TARTALMA: Általános tárgymutató. — I. Utcaik, utak és terek lajstroma a régi utca-nevek megjegyzésével. — II. Házjegyzék. (Belterület és külterület). — III. Hatóságok, intézetek, egyesületek stb. — IV. Ipar- és kereskedelmi czimjegyzék. — V. Lakjegyzék. — VI. Függelék: A budapesti országos kiállítás rövid czimjegyzéke 1885. — VII. Hirdetések.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható — az osztr. tartom. számára Szellinszki György es. k. egyet. könyvtáránál, Bécsben I. Stefansplatz 6.

NALA ÉS DAMAJÁNTI
Hindu rege a Mahá-Bhāratából.
Szanszkritből fordította
FIÓK KÁROLY.
Ára füzve 1 frt.

VASÁRNAPI UJSÁG
34-K SZÁM. 1885. BUDAPEST, AUGUSZTUS 23. XXXII. ÉVFOLYAM.

LIPOVNICZKY ISTVÁN.
1814—1885.

ABBAN, hogy Magyarország nyolcz század vi-harai közt megmaradt magyar országnak, a római katolikus klérus hazafiságának nagy része van. Sokat lehet vitázni a fölött a kérdés fölött, ha nem cselekszik vala-e Szent István helyesebben, ha — a mikor szabadon választhatott — talán a bizanti, vagy a német császársághoz csatlakozik. Lehet, hogy az elő-beni esetben a czári, az utóbbiban a német császári korona az esetleg ki nem halt Árpád-ház valamelyik sarjadékának a fejét díszitné: de nagyon kétes, ha vajjon magyarok volnánk-e még ma is, mi magyarok? Isteni sugallattal határos eltökélésnek mondható, hogy Szent István, midőn a meghódított országot a művelődést munkálni hivatott államok sorába helyezé, a világalalom fölött osztozó hatalmak közül se nem a kelet-, se nem a nyugat-római császárságot választá szövetségessül, hanem a pápaságot, melynek elegendő szellemi hatalma és tekintélye volt az ázsiai nép között a felebaráti szeretet vallásával elterjeszteni a civilizációt, de arra, hogy a magyarságot magyarságából is kivetköztesse, ha lett volna is benne akarat, hiányzott benne az az anyagi tehetség, a mely kisebb-nagyobb arányban minden világi hatalomnak rendelkezésére áll s rendelkezésére állott ugy a kelet-, mint a nyugat-római császárságnak is.

ténetirő habozni kénytelen, hogy elhatározza: mint egyházi férfiak voltak-e igazabbak, vagy mint hazafiak?

Lipovniczky István, a közelebb elhunyt nagyváradi püspök halála juttatja eszünkbe minde gondolatokat. E sorok írója is látta őt, megtörve ülni abban a zsöllyeszékben, melyben 12 évig haldokolt. Egy nyomorékká vált óriás, kinek hatalmas alakja, lelkes arca, fiatalon égő szeme és érczesen zengő hangja, párosulva derült jó kedélyvel, vidám modorral, — meghazudtolni látszott azt a benyomást, hogy itt oly embert látunk magunk előtt, a ki, mint mondani szokás, fellábával már a sirban lakik.

Fiatal gyermekkorá óta gyűjtötte a magyar írók arcképeit; ebbeli gyűjteménye páratlan,

mert nem kevesebb, mint 400 magyar írónak tünteti föl képét. Lehet képzeln, hogy a ki e gyűjtő szenvedélyét egész aggkoráig megőrizte: nem közönséges hódolattal viseltetik a magyar írók érdemei iránt. Még is, midőn meglátogatta a legnagyobb és legnépszerűbb magyar regény-író, Jókai Mór, — abból az alkalomból, hogy Szigligeti Ede szülőházán az emléktáblát leleplezték, — az elaggott püspököt nem a költő nagy hire, neve villanyozta föl egész ifjává, hanem az, hogy nagyhirű látogatója — komáromi fi. Nem is beszélt vele másról, mint a költő szülővárosáról s ugy neki melegegett, hogy szinte várta az ember, hogy fölkel és jár, — az évek óta béna öreg ember.

Volt oka komáromi emlékeitől fölelevenedni.

LIPOVNICZKY ISTVÁN.

Ott adta legfenyesebb próbáját annak a honfiai érületnek, mely véglehelletig második valása volt s melyért a halált is kimondták fejére, — de a mely érület, a főpapok között századokon át ápolgatva, egyik legjelentékenyebb tényező volt, hogy Magyarországon a magyar nemzet fönmaradhatott s az általa alkotott államra rá nyomhatta a saját jellegét.

Valóban a magyar hazafias főpap típusát alig lehetett volna valakiben jobban feltalálni, mint Lipovniczkyban. Magyar volt testestől lelkestől, nemcsak akkor, mikor jó magyarnak tartani kívánatosnak tekintett, hanem akkor is, mikor az vagonba, szabadságba, sőt életbe is kerülhetett.

Lipovniczky István 1814 augusztus hó 14-én született Aranyos-Maróthon, Bars megyében. Iskoláit Rév-Komáromban kezdte s a győri akadémián az akkori nemes ifjak szokása szerint jogot is tanult, példás viseletével és szorgalmával tűnve ki tanultársai közül. Tizennyolc éves korában az esztergomi érseki megye növendékpapja lett s 1837 augusztus 21-én fölszentelték áldozó pappá s mint ilyent káplánnak küldték Udvardra, hol egyházi teendőin kívül buzgó munkásságot fejtett ki a barsi és komáromi megyegyűléseken is, feltűnést keltve szónoki szép tehetséggel, melynek híre eljutott Kopácsy akkori hercegprímáshoz is, ki őt maga mellé rendelte könyvtárnoknak, megengedvén neki, hogy a megyei közéletben is tevékeny részt vegyen.

1846-ban Komáromban plébánosnak választották s midőn 1848-ban a dunamelléki részekben nagymérvű zsidóvargások törtek ki s ezeket Komáromban is utánozni akarták, Nagy Mihály református szuperintendens és Molnár Gábor evangélikus esperessel összefogva, a hármias keresztény felekezet papjai szembeszálltak a veszedelmes áramlattal és sikerült is annak Komáromban útját állaniok.

Ugyanabban az évben iszonyu tüzvész, később pusztító járvány dühöngött Komáromban. Lipovniczky első volt a nyomor enyhítésén fáradozók között. Szétosztotta minden készpénzét s gyűjtést kezdett, melynek eredményéből fölépíthető a szintén elhamvad Szent-Andrástemplom.

Komáromban találták őt a szabadságharc nagy napjai, itt találta a város ostroma. Az ellenség ágyú halomra lötték a plébániát, idegen helyre kellett vonulnia, fáradozatlanul ápolta a beteget, segítette a szegényeket s ha az ostromlottakat erőt kezdett venni a csüggedés: a hazafias lelkes biztató szavára visszatért lelkebe a remény.

Csakhogy e remény, fájdalom, hiúnak bizonyult. A nemzet szent ügye elbukott s a vár földadása után a szent ügy bajnokai és apostolai között őt is a katonai törvényszék elé hurcolták, hol — hatalmas védelme dacára, 1852-ben meghozták ellene a halálra szóló ítéletet s azt előtte augusztus 2-án ki is hirdették. A hazafiságáért rá rótt vértanuság kegyetlen neme el lön ugyan távozta tőle, a helyett Kufsteinba vitték várfogságra, hol öt évet kellett töltenie. Halálos ítéletéhez fő bünnél azt vették, hogy lelkesítő beszédein kívül mikor Klapka tábornok Komáromban 1849 aug. 3-án a híres és dicső utolsó kirohanást intézte, reggel Lipovniczky, mint a város plébánosa, nagy segédlettel s teljes ornátusban vonult ki a dunai hidhoz s ott a Bátor Schults Bódog dandárát, mely aztán a harcállyi sánc rohamát oly diesteljesen hajtá végre, csapatunkint megáldotta.

Kiszabadulása után az esztergomi érseki könyvtár őre lett, mert mint notátus embert előjáró egyébre nem merték alkalmazni, jóllehet már 1847-ben alesperesnek és később címzetes apátnak volt kinevezve. Az alkotmányos élet korszakának kellett bekövetkezni, hogy a hazafiságáért annyit szenvedett és mellőzött lelkes hivatásához méltó teret nyerjen.

1860-ban az érsekvári plébániára nevezték ki, a következő évben az esztergomi székeskáptalanba. Szónoklatai ekkor tájban kezdtek nagy híre vergődni s neve szélesebb körben vált ismeretessé. 1862 augusztus 24-ikén ünnepelte primiciájának 25-ik évfordulóját, nagyszámú barátai és hívei általános öröme közt.

Két év múlva, 1864-ben, királyi táblai prelátnak, 1866-ban arbei címzetes püspök s a magy.

kir. helytartótanácsnál tanácsos, majd 1867-ben a közoktatásügyi miniszteriumban miniszteri tanácsos lett. A koronázás alkalmával, mint a püspöki kar legfiatalabb tagja, ő vitte az apostoli keresztet s ugyanebben az évben kapta ő felségétől a Szent István-rend kis keresztjét. A királyi kegy 1868 augusztus 26-án Nagy-Várud püspöki székebe emelte. Beiktatása 1869 június 8-án ment végbe nagy ünnepélyességek közt. Részt vett a vatikáni zsinaton; elnyerte a jeruzsálemi szentsír-rend nagy keresztjét; majd 1872-ben, a nem régen elhunyt váci püspökkel egyszerre, a belső titkos tanácsosok sorába emeltetett; később a pápa trónálója és római gróf lett; három év előtt a király a vaskorona-rend első osztályával tüntette ki.

Püspöki kormányzatának a nagyváradi egyházmegyében hosszú időre szóló nyomai maradnak. Fölszerelte a templomokat, vigasztalta, segítette a hozzá folyamodókat s áldozatkészgénéll csak az a szerénység és tapintat volt nagyobb, melylyel azt gyakorlta. A közéletben nem vett zajos részt. A börtönben szerzett csuszos baja kifejtett s 12 éven át szőlészékhez szegzeve tartá, de ő keresztényi megadással viselő nehézsorsát.

A szabadlevű papok közé tartozott s a «rebellis» püspök hazaszeretete közmondásos volt. E tekintetben Nagy-Várudban valóban feltűnő szerencséje van, a többi püspöki székhelyek között. Több püspöke volt egymásután olyan, kiket patriotizmus dolgában mély tisztelet illet. Ohajtandó, hogy a ki nyomukba lép, méltó legyen e tekintetben is egy Bémer, egy Szaniszló, egy Lipovniczky emlékéhez.

COPPÉENAK.

(1885. aug. 12.)

Petőfit keresed? Ne keresd őt csak ott, A rózsabokorban, mely sirját öleli, Egy pástorfinak, ki szeretett s dalolt, Bizonytalán elég az. Nem elég ő neki.

Petőfit keresed? Ne keresd őt sehol! Ottan van mindentű, a hol jársz, kelsz, mulatsz, Az ő lelke ihlet a helygarmairól, Enyim volt! — mond a völgy — mert lelke mély s igaz.

Petőfit keresed? Nézd a napsugarat! Ó ragyog, ő hevit fénylő csillámban, Sötét börtönében megpillantja a rab, És láncza könnyebb lesz: remél, hisz ujonan.

Petőfit keresed? Tekintsd az éjszakát! Köröskörül homály, de távol csillag ég. Az ő fényes lelke világít ott reád, És mondja: bizzatok! nem borult be az ég.

Petőfit keresed? Ott van az esti szél Csendes fuvallmában. Űvözől tégedet. Valami hirt hozott, melynek értelme mély, S homlokodról tovaűzi a feleget.

Petőfit keresed? Ottan harsog szava A zúgó viharban, mely fölöttünk kitor, A világ egyszerre megfeszült általa, Minden gazt, szemetet messzire elsöpör.

Petőfit keresed? Sziveinkben lakik! Mieink vágyai, eszménye és híre. Valahány magyart látsz, hivat és igazit, Kérdésre mind ezt feleli: nézz ide.

Petőfit keresed? Francia vagy! szabad! Tűzhelyed küszöbét akár által se lépd: Mindenütt érzed őt a kerek ég alatt, Akár nálunk mulass, akár hazudba' légy.

DALMADY Győző.

PETŐFIHEZ.

Irtá: François Coppée.*

Mint a szegény utas, nyájás ház asszonyát — Ki őt, télvíz-időn, tűzhelyén fogadja — Elhagyván, egyszerre, bús érzés hatja át, S a kedvencz gyermeket hosszan csókoltatja:

* Coppéének érzésteli költeményét mult számunkban Abrányi Emil fordításában közöltük. Lefordította azt egyik régibb, a műfordításban is érdemes írónk, Székely József szintén. Érdekesnek találtuk ezt is közölni. Szerk.

Mi is, Magyarország vendége, francziák, Sietünk — hazádnak óh! jeles, nagy fia, Virággal kezünkben, honvéd-költő! hozzád, Ki honának dalolt, és érte meghala.

Óh! lángész tűzével, harcmezőn estél el! Fennáll az ércszobor, sirod nem tudni hol!... De nem sajnálkozom... a testvér irigylet — Tiednél hősbib sors, nem ér senkit, sehol.

Hol fűjő paripák nagy szíved' tiporva Meghaltál, ezután hogy halhatatlan élj, Vadrózsa-bokor hajt — hiszem — e helyen ma, Mely a szerelemről s szabadságról beszél!

Vadrózsa-bokorban él még a te lelked! És ha mellette egy mátkapár elhalad: Forróbb a csók, édesb a szó, a lehellet, Ha arról a jegyes egy levelet szakaszt.

Estenden, bokorra, a fülemüle ül — E szárnyas, e szabad, egyszerű énekes, S vadrózsa-illattól a mint megreszégül, Dala és csillagfény annál tüzesebb lesz!

Fordította: SZÉKELY JÓZSEF.

HOMOKBÓL FONT KÖTELEK.

ANGOL REGÉNY.

Irtá FRANCILLON R. E.

HUSZONKETTEEDIK FEJEZET.

Vernon ur.

Hideg és szeles reggelre ébredt másnap — s nyugtalan éjszakája után főfájás háborgatta. Feri hát fogoly Franciaországban (e hazugság mellett kell maradnia) — Kaleb pedig minden éjjel megjöhét s elragadhatja, — s Pengold ur, a kinek ő mégis több egy kegyelemből fölfogott talált gyermeknél, — oh! bár egy elmondhatna neki mindent a mint van, bár őszinte lehetne s nyíltan cselekedhetnék!

Egész délelőtt nem történt semmi, a mi Mabelt jobban nyugtalaníthatta volna, de a mi megnyugtathatta volna sem. Délután történt valami, a mi másutt számba se jött volna, de a stoke-julioti paplakon az is eseménynek volt mondható.

Az új szolgálo, a ki Brigitta névről értett, azzal a szóval esetbe Mabel szobájába — egészen kikelve a képéből, mintha a legborzasztóbbat kellene jelentenie —

— Szent isten, kisasszony! Egy idegen ur van itt, a ki a tisztelendő urral, vagy legalább a kisasszonnyal kíván beszélni.

Mabelnek nagyot dobbant a szíve. — Kaleb? Carew? Melyik a kettő közül? S talán még jobban megzavarodott, mikor a szolgálo mögött megpillantotta az érkezőt, egy igazi idegent, a kit életében soha sem látott. Végre is falusi leány volt s Stoke Juliotban oly ritkaság volt az idegen ember, hogy méltó volt megjéjdeni tőle. Az idegen észrevette a Mabel zavarát s udvarias nyájassággal szólt.

— Bocsnát kisasszony, én a tisztelendő urat kérdeztem s csak mikor mondták, hogy nincs itthon, bátorkodtam bejelenteni magamat. Látogatásom csakis udvariasági tisztelés — szabad belépnem kegyedhez? — Gondolom: Pengold kisasszony?

Mabel kevés uri embert látott életében; de ily igazi uri embert soha. Két ember közt nem létezhetett nagyobb ellentét, mint tisztelendő Pengold lelkész s a tisztelteméltó tisztelő között. Az ellentét annál szembetűnőbb volt, mivel a lelkész, hazáérkezve s megtudva, hogy látogatója van, e perczen a Mabel szobájába lépett.

Az idegen ötven év körüli, magas, halvány, kissé szürkülő hajú, kiborotvált arcú, előkelő tekintetű s feltűnően csinos öltözötű, inkább szép s finom vonású férfi volt, ki udvariasan fordult a belépő háziur felé, kinek magát bemutatni sietett. A lelkész azonban megelőzte.

— Én vagyok Pengold lelkész, — mondá. — Ez a tudatlan szolgálo magánkénszül s a felfordítaná a házat. Uraságod kitérségivil a malaczimait jó megzemléni. Mondhatom, oly emse-alját mutathatok önnek, mely ritkítja párját (Ó-Angliában. Hé, Brigitta, csapj egy kan-csó friss sört. Kérem, uram!

Az idegen végre szóhoz juthatott.

DÉLCZEG PARIPÁJÁN, ELŐKÉLO MAGATARTÁSÁVAL.

— Nevem Vernon, — mondá nyugodt udvariasággal.

— Kívánja látni malaczimait?

— Kétségkívül érdekes állatkák, — mondá udvariasan a látogató, — de engedje meg tisztelendőség, hogy magyarázzam ki magamat. Erre annál nagyobb szükségem van, mivel némi-lyen különöz vagyok. Irodalommal foglalkozom s ha szabad egy mondanom — transcendentális költőzettem. Eposzt írok, — bocsnát, ha kész-ülök művem címével is megismertetem: «A csillagok harcza». Ily nemű művet zajos városban, egy szólván a zajgó tömeg közepett, lehetetlen írni. Azért félrevonultam a világtól s a távol eső magányban kerestem egy zugot, a hol háborítatlanul dolgozhattam. Esetleg Barustaple-ba jöttem s ott értesemre esett, hogy bizonyos Haynes ügyvéd egy kis mezei lakot kiván bére adni, melynek tulajdonosa bizony-talan időre elutazott.

— Tán épen Hornacombe —?

— Valóban ez a neve. Ma reggel megtekinttem s egészen megnyerte tetszésemet. A feltételeket is elfogadhatónak találtam, s e pillanathban olybá tekinthető a dolog, mintha már ki is béreltem volna.

— De hisz a lak tulajdonosa francia hadi fogoly.

— Valóban? Haynes ur azt nem is említette; csak annyit mondott, hogy Carew ur, — így hívják, — bizonytalan ideig van távol s bármikor visszatérhet. Így ki vagyok annak téve, hogy holnap ismét ki kell költözöm, de a lakás annyira megnyerte tetszésemet, hogy erre a köpközatra is kivesszem.

Ámbar különöz — mindenesetre kellemes uri ember volt ez a Vernon. Modora, távol a Quickset kapitány hizelő édeskészségétől, méltósága által volt megnyerő. S a kellemes benyomás, melyet Pengold urra és Openshaw kisasszonyra gyakorolt, nem hogy csökkent volna, sőt még növekedett, a mint az első «pusztán udvarias» látogatás észrevétlenül mind hosszabbra nyúlt. Nem csak maga tudott okosan és kellemesen beszélni mindenről, még a stoke-julioti dolgokról, az ottani életéről s a vidék mondáiról is, hanem beszédre tudta hozni hallgatóit is, a mi az embereket jobban megnyeri a legkellemesebb beszédnél is. Ugy hogy mikor egy jó órai társalgás után bucsut vett s kikérte az engedelmet, hogy látogatását — míg e környéken mulat — többször is ismételhessen, az engedély nemcsak udvarias szokásból, hanem igazán a legszívesebben adatott meg mindkét részről.

E naptól fogva Vernon ur gyakori látogatója lön a stoke-julioti paplaknak. A falusi nép először gyanus szemmel nézte az új betolakodót. Mit keres ily rejtélyes uri ember a vidéken? Quickset kapitánynak volt oka itt mulatni, egy-nél több: lábát kifejezmitotta, Carew squire

barátja volt, becsületbeli ügy miatt rejtőznie kellett, stb., — de hogy valaki költői mű kedveért temetkezzék a félreeső magányba: ez felül állott a stoke-julioti nép fölfogásán. Közkíváncsiság fordult a hornacombe-i idegen felé. Drax-nét kérdésekkel ostromolták. S ámbár azt hinné az ember, hogy e tisztas asszonyság dulni-fulni fog mérgében, a miért hornacombe-i feltétlen uralma egy bérlő által korlátozást szenved, épen ellenkezőleg, Draxné csak a legjobbat mondta Vernon urról s annyira ment, hogy még Quickset kapitányról is megelégedeztet mellette. Bizonyára Vernon ur csupa aranyzavakkal táplálta az önzéstől épen nem ment gazdasszonyt — s emberekkel bánni tudásának fényes bizonyosságát nem is adhatta volna, mint hogy ezt a sárkányt is le tudta kenyerezni!

Hasonló történt a hornacombe-i néppel is. Vernon ur mindenkihez nyájás volt. Asztalára mindennap a legszebb halat kívánta, a mit csak fogtak, s kétszeres áron megfizette. A tej-fölnek és vajnak is jobb kelendősége volt, mint azelőtt. A postának is lett elég dolga. Azelőtt östhatlevél érkezett évenkénta pápi hivatalhoz. Most Vernon ur külön lovaslegényt fizetett, a ki számára Barustapleből hetenként kétszer elhozta a leveleket és hírlapokat. S mindez csak népszerűségét növelte. Mindenki örvendett, ha Vernon urnak csak köszönhetett is. Pedig ő épen nem rejtőzött a világtól. Délczeg paripáján, előkelő s egyenes magatartásával, mindennap látták őt kilovagolni Hornacombe-ből, vagy a tengerpartra, vagy a stoke-julioti paplakra, vagy a Derrick által üresen hagyott lakásba, melynek kulcsát Draxné szinten rendelkezésére bocsátotta s a hová különös előszeretettel látogatott el s bezárkózva órákat töltött a szobákban...

Hogy legtöbbet a paplakra járt, azt mindenki természetesen találta. Tudós is irodalommal foglalkozó ember lévén, kivel társalogni lehetett volna inkább, mint a pappal? Miután azonban bort igen keveset, sört még épen nem ivott s a dohányt legfőlebb burnót alakban használta, a malaczkot iránt pedig még udvarias érdeklődést sem tanusított, meg kell vallani, hogy kevés érintkezési pont volt közte és Pengold ur közt, a ki mégis annyira varázsa alatt állott új ismerősének, hogy kedveért minden vasárnap kidolgozott s betanult prédikációjával lépett föl a templomban. Így a hét utolsó felében, ha Vernon ur jött, Pengold lelkész rendszeren szobájába vonult, — prédikációját irta, — s a vendéget Mabel kisasszony társaságában hagyta, a mi — tekintve, hogy Vernon ur túl volt már a férfikor közepén is, — egyáltalában nem tűnhetett föl.

Vernon ur annyira megnyerte Mabelt is, hogy egészen jól találta magát társaságában; ép oly egészen beszélte vele, mint akár Quickset kapitánynyal, — azzal a különbséggel, hogy a

kapitány mindig maga beszélt s neki csak hallgatnia kellett, míg Vernon ur őt beszélgette. Ő alig tudott meg többet új barátjáról, mint a mit ez az első bemutatásuk mondott; Vernon ellenben mindent megtudott Mabelről, a mit csak ez tudott önmagáról — kivéve természetesen a Quickset kapitány és Carew esquire iránti viszonyait, melyekről szándékosan és következetesen hallgatott.

Igy Mabel lassanként teljesen a Vernon ur befolyásának varázskörébe került s mind jobban fájt neki s nyomta szívet ez a makacs hallgatás, melylyel szívügyeit el kellett titkolnia ez atyai indulatu barát elől, ki különben egész bizalmát megnyerte. E ragaszkodása hozzá oly feltűnő lett, hogy Pengold ur valódi féltékenységet érzett iránta. Mit akar ez a második atya (mert szeretőnek koránál fogva nem nézhetne) — az ő leánya körül? miert s mi joga akarja kiszorítani őt szívéből, bizalmából.

Egy este, midőn Vernon, szokása szerint, megjárva előbb a Derrick-fele kerülő-lakot, a hol magát oly otthonosan érezte, mintha csak benne lakott volna valaha, — a paplakra lovagolt át s nyájás jó este-kíváncsisággal a Mabel szobájába lépett, Pengold öreg szívében úgy felzajdult a féltékenység, hogy csak azért sem tágitott s nem hagyta őket ez este magokra.

Vernon urat, úgy látszott, legkevésbé sem feszélyezte a lelkész mogorva és gyanakodó magatartása. Oly természetesen, vidáman és nyájasan beszélt Mabellel, mint rendszeren. Beszélt neki mindenről, életről, tapasztalásról, költőzetéről, nagy világról, távol országokról, Stoke Juliotról, Hornacombe ról, a Derrick-tanyáról —

— Képzelték csak kedvesem, mit találtam ma e bezárt s elhagyott kis házban: a Spectator és Ovid «Átváltozásai» egy-egy kötetét — vajjon ki olvashatta azokat? Azon mód nyitva találtam egy asztalon.

— Bizonyosan Anikó, a kinek Draxné szokott olykor könyveket kölcsönözni.

— A boszorkány! — mormogta a lelkész, — nem érdemes beszélni róla. Azóta a ház is rossz hirbe keveredett s ha Carew ur haza jő, legjobb lesz földig lerontatnia.

— Kár volna érte, — felelő hévvel Vernon ur, — nekem nagyon tetszik az a kis ház. Épen alkalmas volna ily embernek, a kinek csöndes, félreeső menedékre van szüksége. S ha Carew ur haza jő, az hajlandó lesz áruba bocsátani —

— Még bizony itt akar állandóan megtelepedni! — mormogta magában a féltékeny lelkész. Azok ketten tovább beszélgettek — észre sem vették, hogy az idő már későre jár. Pengold urat meg a féltékenység sem birta ébren tartani. Boszúsága azonban álmában is kísérete.

— Ördög adta leánya! — fakadt ki álmában — hogy hallgathat ennyi haszontalan beszédet. Mabel s Vernon ur is meghökkentek e durva, de őszinte felkiáltásra. Pengold ur tovább horkolt.

— Az álom is, — mondá Vernon, — olyan mint a bor; igazság lakik benne. Ideje is mennem már.

Mabel szívét soha ennyire nem szoritotta az ösztönös vágy, hogy Vernon urnak valjón meg mindent s kérjen tőle tanácsot: Kaleb és Feri iránt. Ugy érezte, hogy ez az egy igaz ember körülötte, a kiben bizhatik, a kire támaszkodhatik. Ajka már szinte megnyit előtte — de a Pengold lelkész jelenléte visszatartotta a nyilatkozástól.

Pengold lelkész pedig nemcsak jelen volt, hanem egy nagy horkantással fel is ébredt.

— Épen távozni készülök, lelkész ur, — mondá Vernon. — Jó éjszakát — önnök is kedvesem!

— Egy szóra uram, — mondá Pengold ur mogorván, — beszédem van önnel. Te csak fekjügyél le. Jerünk szobámba.

— Szolgálatára vagyok.

Mabel sokat adott volna érte, hogy kihallgathassa őket; sejtette, hogy róla beszélhetnek, — de mit? el nem gondolhatta. S miért tartott az az egy szó oly soká. Óra mult s ő még mindig hallotta a zavaros hangokat a lelkész szobájából. Éjfél is elmúlt s az idegen még sem távozott a házból.

Egyszerre — szíve nagyot dobbant. Mi volt ez! Ablaka megzörrent! Oh hogy Kalebnek épen ezt az éjet kelle választania a szoktatási terv kivételére, — mikor nemcsak a, a házban má-

sok is ébren vannak! Ezt az éjet, a melyen szive meg akart nyilni uj, atyai barátjának! s nem tehette — bár erősen feltette magában, hogy holnap!

De mi lesz most már a holnapból?
Az ablak újra megrörent: kavicsos homokot dobta rá kívülről. Oh, csak ma ne jött volna érte!
Mabel remegve lépett az ablakhoz, kinyitotta s kitekintett a sötétbe — egy árny ólálkodott: ő az, Quickset Kaleb... érette jött!

(Folyt. köv.)

KÜLÖNÖS ELEDELEK.

Ha igaz volna az a régi közmondás, hogy «az ember az, a mit eszik», bizony edes kevés csak némileg is megemészthető tárgy volna a világon, a melynek tulajdonságait e különben «mikroszkopos»-nak is nevezett lényben fel nem lehetne találni. Drasztikusan szólva, a disznó még valószínűsége gazdájához képest, mert jobban válogat. Egy kis szemelvény az emberek által különböző helyeken s népeknél elfogyasztott különös eledelekről eléggé fogja ezt igazolni.

Az ily eledelek között leghíresebb a — madár-fészék, melyet Khinában nagy delicatessenek tartanak. Tulajdonképen azonban nem a fészket szokták megenni, hanem ennek oldatát levelesnek. Régebben e fészkeket a Szunda sziget-csoportról szedték össze, ma már egész Kelet-Ázsiában gyűjtik. A madár, mely e fészket rakja, tudományos nyelven C. localia nidifica, rendszeren meredek sziklák barlangjaiban lakik, sokkal kisebb, mint fecskék, melylyel különben rokon; háta szürkésbarna, hasa fehéres; labái igen kicsinyek s rövidek, míg szárnyai aránylag hosszúkák, mi arra mutat, hogy e madár sokkal többet van levegőben, mint földön. Mint a mi fecskéink, ez is igen gyorsan s biztosan repül, taplálékát apró tengeri állatok képezik, melyeket rendszeren repülve fog el. Az ehettő fészkek kétfélék. Az egyik lapos, mint az osztriga-

teknő, a másik mély s csaknem kanálalaku. A szikláról letépve tojásához negyedéhez hasonlít, de végén szárnyalaku nyulványok vannak, melyekkel a sziklához tapad. Anyaga kocsyanemű, melyet a madár épen úgy választ ki magából, mint a méh a mézet, de sokkal nagyobb fáradtsággal készíti s mind a mellett csak egyszer használhatja, mert az új nemzedék szárnyra kelése után a fészkek csakhamar teljesen megszárad s darabokban le hull. A fészkek gyűjtése különösen a Szunda- s Molukka-szigetek lakóinak kiváló foglalkozása s ezért ennek külön istennője van, Loro, kinek Rongkopban levő templománál a fészekgyűjtés előtt nagy búcsúünnepet tartanak; magába a meredek sziklán levő templomba azonban csak a pap teheti lábát. A fészkeket évenként háromszor szedik, mivel a kis madár négyezer, sőt ötször is egy évben új fészket rak s toj. Az összeszedés fáradtságos, sőt életveszélyes; a tengerparti szikláuregekbe rendszeren meztelenül s kötéllel ereszkednek le, jobb kezökben erős botot tartva, hogy a sziklához ne ütődjenek s azután beugorva az üregekbe késsel vágják le a fészkeket s magukkal vitt hálókba rakják. A legjobb fészkek teljesen világosak s átlátszóak, ezeket mandarin-fészkeknek nevezik. Mintegy ötven fészék nyom egy fontot, melyért Khinában 60—80 forintot fizetnek. A fészkeket forró vízben vagy huslevesben olvasztják föl. A kocsyanemű oldat erősen fűszerezve és sült hussal, főtt hállal, halikrával, szétvagdalt gyümölcsökkel, sőt főzelékkel is keverve kerül az asztalra. Előkelő khinai háznál a fecskéfészkek soha sem hiányozhatnak. Dr. Froeschel bonni tanár szerint a fészkekben sem tápláló, sem izgató anyag nincs, s ezért igen jó eszközök emésztési gyengésségek ellen; de természetesen igen drága szerek e czélra.

A khinaiak másik kedvelt eledele a trepanz vagy holothuria nevű tengeri állat, egy barnás színű hengeralaku féreg, 30 centiméter hosszú s 5—10 centiméter vastag, melynek hasán számos apró láb van, hogy a tenger alján csusz-hasson. Japánban ez állatot ápriltól augusz-

Tréfeu. Ratisbonne. Rops Felicien. Ulbach. Mario Prot. Lesseps. Coppée. Lichtstein, ezredes. Delibes. Fleury. Gouzien. Blavet. Ifj. Arbey. Kloss György fényképi felvétele után.

FRANCZIA LÁOGATÓINK

A KIRÁLY-PAVILLON.

A HORVÁT-SZLAVON KIÁLLITÁSI CSARNOK.

AZ ORSZÁGOS KIÁLLITÁSBÓL.

tusig hálóval fogják s nyersen eszik; a kínaiak azonban megszárítják s megfűstölők. Az állat az indiai oceán minden részében előfordul s igen sok válfaja van. Japánban némely kikötőből 200,000 kilogramm is visznek ki évent ként Khinába, hol magy áru van. Európaiak is többször készítenek belőle levest s állítják, hogy erősebb s izletesebb, mint a teknősbéka-leves.

A trepanon kívül még sok más férget is meg esznek az emberek. Ide tartozik a tengeri sün (Echinus esculentus) s az ugynevezett tengeri gesztenye (Toxopneustus purpuratus). Az előbbiek — déleuropai s északi tengerben is előfordulnak s szép sárga tojásait már az ókorban is kedvelték, mert a pompéji konyhahulladékokban sok héjat találtak. Franciaország déli részében ma is eszik, de leginkább Khinában, hol különösen az állat belét használják fel. — A Samoa szigeteken bizonyos korszakokban a puloloféreg (Lycidies virides) kedvelt eledel. Ausztrália benszültötte Adelaide kikötő környékén csaknem kizárólag kagylókkal és férgekkel élnek. Olaszország déli részén megeszik a Macaroni piatti nevű állatot, a csukák galandféréget, olajban sütvé.

Vannak ismét más népek, melyek különösen a rovarokat szeretik. Nálunk is megtörténik, hogy egyesek hangyákat, legyeket s különösen cserebogarakat esznek, sőt fordultak elő oly esetek is, midőn a cserebogarakból levest készítettek, melyet nagyon dícsérnek. Sokkal gyakoribb azonban a sáskák megevése. Mára a szent írásban van szó róla s jelenleg is Arabiában, Perzsiában használják s több afrikai nép, néhol oly nagy mértékben, hogy a többi élelmiszerek ára is a piacra hozott sáskák árához alkalmazkodik. A tuaregek, komok, berták, bongo népek, niam-niamok s más afrikai népek nemcsak a háziállatoknak adnak sáskát, de a magok számára is jó, erős tápláléknak tartják. Legtöbbnyire előbb letépi fejüket, szárnyukat s lábait, néha megsüti, néha pedig megőrlik s pogácsába teszik vagy erősen borsozott hus mellett garnirungnak teszik fel.

A sáskák mellett különösen elterjedt élelmiszere a rovarvilágból a hangya s a vele rokon termita. Rendkívül nagy mennyiségben eszik őket, különösen a vándorló hangyák (Atta cephalotes) tojással telt nőstényeinek hátsó részét — délamerikai indiánok legtöbbször nyersen. Sóval megpörköltve az európaiak is szívesen eszik s a gyermekek nagyon kedvelik, mivel édes szirup-szerű ize van. Egyes hangyafajokat Indiában s Afrikában is megesznek. A niam-niam s bongo népek különösen kedvelik a him termitákat (fehér hangyák). Ezeket megszártják s kéznél tartják, hogy időről-időre egy marokkal kapassanak szájukba. A Fokföldön élő benszültöttek a termitákat zsírban sütik meg. Dél-Amerikában liszttel keverve kalácsot készítenek belőlök. Hogy könnyebben megfoghassák a hangyákat, kifüstölök bolyaikkal. Észak-Amerikában egy különös sáskafajt (Cicada septemdecim), mely csak minden tizenhetedik esztendőben mutatkozik s akkor rendkívül falánksága által rettenetes károkat okoz, megpörköltve s szárnyukat eldobva igen szeretik. E sáskák különben oly zsirosak, hogy szappant is készítenek belőlök.

Két amerikai vízi poloskának (Corixa mercenaria és femorata) tojásait szintén megeszik. A pammarsz indánok Braziliában s több más szomszéd törzs a moskitókhoz hasonló apró pium legyeket eszik; valószínű, hogy édeskés ízük van, mivel kiválóan vízzel táplálkoznak. Nevezetesebb, hogy ez indiánok egymás tetűit is összeszedik s megeszik, sőt oly jó eledelnek tartják, hogy egész csomóval kínálgatják vendégeiknek. A rovarok petéit s álcáit szintén nem veti meg az «omnivorans» ember. A pálmarovar (Rhynehophorus palmarum) álcája Amerikában kedves eledel, rendszeren pörköltve élvezik. A kínaiak s malajok egy czinczért (Lamia sentis) czukorral befőzöttnek tesznek el. Ausztrália benszültöttei mindent megesznek, a mit találnak, különösen kedvelik a hernyókat s az igen vastag zsiros pillangókat, bár tapasztalatból tudják, hogy e «delicatesse» után erős gyomorbetegségeket szenvednek. Sokan állítják, hogy az ausztráliaiak természetellenes kövérsége e lepkeélettől ered.

Még a pókok is élelmi tárgyak a hottentótnál s ausztráliaiaknál. Az ujkaledoniak nagy mennyiségű keresztspókot (Epeira edulis) fo-

gyasztanak el pörköltve. A csakcsok az iramszarvaslégy (Oestus tarandi) álcáit gondosan kikeresik az iramszarvas bőréből s ez utólatos állatot azonnal nyersen elfogyasztják. Nordenskjöld szerint különben magát a legyet is megeszik.

A pápuák s egyes néger törzsek megeszik továbbá a gyököket s kigyókat, még a legmérgezőbb fajtaikat is. Rendszeren oda lopózkodva hozzá, megfogják farkát, körülesoválják a levegőben, míg elszédül, mire gyorsan levágják fejét s lenyelik.

A kagylókat a világ minden részében eszik az emberek, sőt nagyon kedvelik. Az északi tenger partjain a tengeri pókok, a keleti tengernél a különböző rákok a kedvelt táplálékok, de rendszeren megfűstölve. A kínaiakról mondják, hogy a tengeri rákot nyersen is megeszik. A mexikói böjt alkalmával igen sok száritott tengeri rákot fogyasztanak el; Keletázsia lakói, különösen a sziamok s a Filippini szigetiek, főleg ily állatokkal élnek, az utóbbiak a rákot rothadni is hagyják s annak nedvét rizszel keverik. Az osztrigát s más kagylókat a kínaiaktól most az amerikaiak is dívatba vették.

Még sokat lehetne elmondani a különös ételről, az Orinoko partjain lakó indiánoktól, kik a zsiros földet golyókba rakják s mint valami jó tésztát eszik, az európai dandykig, kik a rothadt fűszánt s a szalonka trágyáját valami finom dolognak tartják, sok csodabogár él a nap alatt. De ki tudja, kinek van igaza? Régi mondás, hogy «de gustibus non est disputandum.» Mig mi magyarok a töltött kolbászt tartjuk a legjobb ételnek, lehet, hogy azoknak is teljes igazuk van s az éghajlat s a fajok sajátsága változatosságot követel mindenben, még az eledelekben is.

A GYALOGPOSTA.

Eltultak a régi jó idők, midőn minden földesurnak szolgabírónak s csaknem minden községnek volt egy jólsábu czigánya, kinek a levelek széthordása volt főkötelessége. Ma a vasut s postakocsi pótolja a primitív intézkedések helyé, bár azért a «postások», különösen mint levélhordók, a nagy városokban ma is megvannak, sőt hasonlíthatnának nagyobb számban, mint a mennyien egykor a gyalogpostások voltak.

Régen természetesen a gyalogposta volt a hirtudósítás egyedüli közvetítő eszköze. Ha nem maradtak is fenn tudósítások első szereplésükről, a dolog természetéből következik, hogy léteztek mindenütt, a hol némileg rejtett társadalmi állapotok jöttek létre. Az ó-gyiptomi emlékeken látjuk, hogy már valóságos testületet képeztek, melye egyenesen a gyorslábú egyéneket vették fel. Egyes elavult papyrus-tekercsekben még híres futók neveit is olvashatjuk s tudjuk rólu, hogy mindennap hajnalban megjelentek a királyi palotában s ott átvették a tekercseket, melyek a nagy birodalom különböző részeiben tartózkodó kormányzókhöz szöglottak.

Görögországban, hol a testgyakorlat minden nemét oly nagy gondnal ápolták, már valóságos kengyelfutókat is találnak, kik ily posta-szolgálatokat teljesítettek. Nevök «Hemerodromoi», azaz napi futók volt; nagobbrészt serdülő fiatalok, kik az olympiai játékokon diadalt nyertek. A leveleken kívül csak ivet, nyilat, dárdát vihettek magukkal. Egyes történetírők valóban mesés adatokat sorolnak föl működésükről. Midőn az atheneiek Dariusz betörésekor a spártaiaktól gyors segítséget kértek, Philippides herodrom az 1200 stadiómot (mintegy 200 kilométer) tevő utat egy nap és egy éjjel tette meg s Epaminondas korában is hasonló hősteteket vittek véghez. Nem esoda, ha még ma is vannak emlékoszlopok, melyeken ily állami szolgálatban állott kengyelfutók érdemeit sorolják fel az utókornak.

Sokkal kevesebb tekintélye volt a gyalogpostának Rómában, mivel e célra ott csak rabszolgákat vagy szabadon bocsátottakat használtak fel. Gyakran olvasunk panaszokat megbízhatatlanságokról. Egyesek a római gyalogpostások Vespasian császárhoz tömegesen kérvényt nyújtottak be a cipőpézz felemelése végett, azonban igen rossz sikerrel, mivel a fősvény császár e kérvényre elrendelte, hogy a cipőpézzt egészen el kell törülni s a gyalogpostások ezentúl mezteláb teljesítsék kötelességüket.

A római birodalom megszűnte után a posta-intézmény is hanyatlásnak indult, csak egyes testületek, különösen zárdák, egyetemek s városi hatóságok tartották gyalogpostákat. A kereskedők lassanként lovaspostákat rendeztek be. A városok levéltáiraiban egész az utabbi időkig mindenkor találunk szabályzatokat, melyek a postaszolgálatra vonatkoznak. Mivel a legtöbbszőr e szolgálat veszélyes is volt, mind felügyelverkezve jártak, de e mellett igen természetesen nem is voltak megbízhatók, mivel a reájuk bízott leveleket gyakran használták fel saját céljukra.

Oly világrészekben, hol a lovat nem ismerték, a gyalogpostások rendszere tökéletesebben fejlődött. Így Peruban a spanyol hódítás idejében valóban bámulatreméltő tökéletességben szerveztették. A «csasik» (cseserélők) ugyanis nemcsak valódi kengyelfutók, hanem teljesen megbízható egyének is voltak. Az üzenetek nagyrészt szóbelileg közvetítették s halálbüntetés terhe alatt kellett a hivatalos titkot megőrizniök. A birodalom négy fő útján, mintegy hat kilométer távolságra egymástól, kis faházak voltak szalmával fedve, melyben a csasik tartózkodtak. Béke idején négy, háboru esetén 8 vagy több kengyelfutó is volt minden házban, úgy, hogy bármely pillanatban képesek voltak az üzeneteket tovább szállítani. Kettő rendszeren kötele volt a ház előtt állani mindkét irányban előrenézve az uton, hogy a szomszéd állomásról adott tűzjelt észrevegve. A mint a tűz fellobogott, az, a ki azt meglátta, rögtön meggyújtotta a készletben tartott facsomagot, hogy a legközelebbi postaőrséget értesítse. Ezután a várt kengyelfutó előreszaladt egy darabig, hogy mielőtt az elérkezék, elmondhassa neki a szóbeli üzenetet s átadhassa az általa hozott, quipunak nevezett csomagot. Mindketten gyorsan futottak ezután egymás mellett mindaddig, míg a felváltó szőrul szóra megtanulta az üzenetet s akadály nélkül utána mondhatta. Ekkor elhagyta társát s még sebesebben ment a legközelebbi posta-állomásig. Nappal, éjjel, a forró homokpusztában s a hideg fensíkokon oly nagy izgalommal teljesítették a csasik teendőiket, hogy az inkább a tengeről mintegy 500 kilométer távolságra eső fővárosokban általuk friss tengeri halakat kaphattak.

A világ e legkitünőbbben szervezett gyalogpostarendszeréhez hasonlókat találtak a spanyolok Montezuma birodalmában is azzal a különbséggel, hogy a kengyelfutók színesiezebb szerepet játszottak. Ha vesztett csatáról vagy más szerencsétlenségéről kellett tudósítást hozniok, hajukat rendtelenségbe hozták s az utban senkihez sem szólvá, egyenesen az uralkodó palotájába mentek, kinek tédre hullva mondták el az üzenetet. Ha ellenben diadáról szólhattak, hajukat veres szalagokkal kötötték össze, zombajakra fehér leplet akasztottak, bal karjukon paizsot, a jobbal kardot lebegtetek a levegőben.

Nem ily tökéletes szervezettel, de lényegileg hasonló módon léptették életbe Khinában is a gyalogposta-intézményt. Marco Polo már a 13-dik században tapasztalta, hogy a kublai khán huszonnégy óra alatt oly vidékekről kapott kengyelfutók segítségével gyümölcsöket, melyek 10 napi járó földre voltak. Ez országban a gyalogposta még most is az uralkodó, az állami postát is ők kezelik. Rendszeren lámpás s esernyő van kezökben s a levelek oldalaiakon csomóban vannak összekötve, mely csomón csengettyű hirdeti közeledtükét, hogy mások kitérve előlük, gyors előhaladásokban ne akadályozzák. Nevük rendszeren esien fu = erős ember, vagy esien li ma, ezer li ember, bár nincs adat rá, hogy mikor tett meg közülök bárki is egy folytában ezer li, a mi körülbelül 500 kilométert tenne. De hogy erősek, az bizonyos, mert 80—90 font súlyú csomaggal megterhelve, hőségben s hidegben, nappal és éjjel, képesek egy folytában gyorsan futni. Különösen figyelemre méltó az éjjeli szolgálat, mivel a közönséges kínai roppant babonás, s éjjel mindenütt kísérteteket vél látni. Mondják, hogy ez emberek, hogy testük annál tartóbb legyen, soha sem esznek teljes ebédet, hanem több ízben ugyan, mint mások, de valamivel kevesebbet.

Csengettyűt hord magán az indiai postás, az ugynevezett hurkara is. Ezeknél a csengettyűnek még az a czélja is van, hogy az utat biztossá tegye az által, hogy a sötétben mutatkozó

mérges kigyókat és vadállatokat elriaszsa. India némely helyein, hol hidak nem léteznek, a hurkara még kétféle állattá is válik, mivel egy pár uszónadrágot s egy dereka körül övezett hálót kap, melybe néhány borosüveg alakú uszóhálókat tesznek hogy a folyókon veszély nélkül meheszen át.

Más országokban is fenn van még a gyalogposta, sőt némely helyen érdekes sajátságokkal van felruházva. Így Japánban, Ausztráliában s az új Kongo államban a postás a reabízott levelet vagy csomagot botra erősítve s folytonosan felfelé tartva vízi. Franciaország némely részeiben, különösen Gironde déli vidékén, miként e helyen a talajviszonyok miatt a benszültöttek is teszik, a postás lábtón jár, mely lábszáraihoz van erősítve, míg kezében egy hosszú bot adja meg az egyensúlyt. Norvégiában a postásoknak hócipőjük is van.

A gyalogpostások most új életet kezdenek. Az új komplikált postaszervezetben a levelek kézbesítése lett feladatuk. E tekintetben a németek tették 1824-ben az első kísérletet az Odera melletti Frankfurt környékén. Ma már a német postahivatal, a városi kézbesítőket nem is számítva, 20,000 gyalogpostást foglalkoztat, kik a postahivatal kerületébe eső falvakat nagyobb-részt naponként egyszer, vagy kétszer is bejárák. Svájcban, hol különben rendszer postai gyűjtőhelyek vannak, s az Egyesült-államban, hol a postakézbesítés leggyorsabb s más helyeken még tökéletesebb e szervezett. De mindenütt látjuk, hogy vasut, táviró nem szorítja le a gyalogpostásokat, sőt napról-napra többnek ad munkát.

SÁNDOR MÁTYÁS

VERNE GYULA REGÉNYE.

FRANZIÁBÓL FORDÍTOTTA HUSZÁR IMRE.

Egyedül jogosított magyar kiadás.

ELSŐ RÉSZ.

ELSŐ KÖTET.

I.

A postagalamb. (Folytatás.)

— Jól van, — folytatá Zirone. — Ha hiteled ki van merítve, ez azt bizonyítja, hogy volt hited. És mi volt e hitel alapja? Az, hogy agyadat és ügyességedet több ízben a bankház rendelkezésére bocsátottad, bizonyos... kenyér-ügyek érdekében. Triesztben való tartózkodásunk első hónapjaiban Torontál nem is nagyon volt akadékos a pénzügyi kérdéseket illetőleg. De lehetetlen, hogy te ne tartsad őt még mindig hatalmadban egyik vagy másik oldalról, s ha fenyegetőznél...

— Ha ez czélhoz vezetne, már meg is történt volna, — felelé Sárkány vállat vonitva, — s neked sem kellene mai ebédet felett töprenkedni. Nem, Istenemre mondom, nincs hatalmamban az átkozott Torontál, de hatalmamba kerülhet és azon a napon, mikor oda kerül, megfizeti a mit ma megtagadott tőlem, tőkétől, kamatostól és a kamatok kamataival. Egyébiránt úgy sejttem, hogy a bankház ügyel jelenleg nem egészen jól állnak s a tőkék kétséges vállalatokban vannak kockáztatva. Berlinben és Münchenben több rendbeli bukások fordultak elő, melyeknek viszahatását Triesztben is megéreztek és bármit mondjon is Torontál Simon, legutóbbi látogatásom alkalmával nyugtalannak látszott. Hagyják a vizet zavarodni... és mikor zavaros lesz...

— Nem bánom, — viszoná Zirone, — csak-hogy addig is nem ihatunk viznél egyebet. Lásd, Sárkány, én azt gondolom, hogy egy utolsó kísérletet kellene tenni Torontálnál. Még egyszer kopogtatni kellene pénztára ajtaján s legalább is annyit kicsikarni, a mennyivel visszatérhetnénk Sziacziába, Máltán keresztül...

— És mit tennék Sziacziában?

— Ez az én dolgom! Ismerem az országot s

elvihetnénk magunkkal egy csomó maltai fiut, előtétet nélküli merész fizkökat, a kikkel lehetne valamit kezdeni. Ej! ezer ördög! ha itt nincs mit tennünk, utazzunk el és kényszerítsük azt az átkozott bankárt, hogy megfizesse uti költségünket. Bármily keveset tudj is felőle, ez a kevés elég lehet arra, hogy bárhol inkább ohajtson tudni, mint Triesztben.

Sárkány a fejét csóvalta.

— De végre is, ez nem tarthat soká, — kiáltá Zirone, — mindenből kifogyunk.

Felkelt és lábaival a földet rugta, mint egy mostohával tette volna, a ki nem képes őt táplálni.

E perczben figyelmét egy madár vont a magára, mely nagy kinosan röpdösött a temető kerítésén kívül. Egy galamb volt, melynek fáradt szárnyai már alig verdestek s mely mindinkább lejjebb szállt a föld felé.

Zirone nem sokat kérdezte, hogy az ornithologiai névsorban maig osztályozott százhetvenhét galambfaj közül melyikhez tartozott e szárnyas, ő csupán egy dolgot látott; azt, hogy a meg-ehető állatok közül való. Kezével mutatta társának és szemével csaknem elnyelte a galambot.

A madár ereje észrevehetőleg ki volt merülve. Meg-megkapaszkodott a székesegyház kődiszitésein, melynek homlokzata mellett egy régibb eredetű torony emelkedik. De már itt se birt megmaradni, közel volt a lepottyanáshoz s ekkor leszállt egy kis füke tetejére, mely alatt szent Justus szobra állt. Elgyöngült lábaiban nem volt elég erő, hogy itt megpihenessen, lebecsülték tehát egy antik oszlopőre, mely a torony és a homlokzat által képezett szögletbe van beekelve.

Mig a folyást mozdulatlan és hallgatag Sárkány nem igen kísérté figyelemmel a galamb röptét, Zirone egy perczig sem vesztette el szem elől. A madár északról jött. Hosszu röpülés merítette ki erejét ennyire. Nyilván ösztöne készítette még távolibb czél felé. Nem is késett csaknem azonnal tovább röpülni, kissé megváltozott irányban, mely újabb pihenőre kényszeríté, épen a régi temető egyik fájának alacsony kinyuló ágain.

Zirone ekkor elhatározta, hogy hatalmába keríté, és szép csöndesen a fa felé lopódzott. Nem-sokára eljutott a csomós törzs aljához, honnét könnyű volt elérnie a szétágazó főágakat. Itt némán és mozdulatlanul maradt, mint egy vadász, mely a feje fölött levő vadat lesi.

A galamb nem vette őt észre, és ismét tovább akart repülni, de ereje újból cserben hagyta, s a fától néhány lépésnyire leesett a földre.

Egy ugrással ott teremni, karját kinyújtani és a madarat megragadni, csak egy percz műve volt a szicziailaira nézve. Igen természetesen, meg akarta fojtani a szegény szárnyast, de egyszerre felhagyott e szándékával, meglepetve felkiáltott és visszasietett Sárkányhoz.

— Egy postagalamb! — mondá.

— No, ez a vándor is bevégezte utolsó vándorlását! — viszoná Sárkány.

— Kétségkívül, s annál rosszabb azokra nézve, kiknek a szárnya alá kötött levélke szor.

— Levél! — kiáltá Sárkány. — Megállj, Zirone, megállj! az megfontolást érdemel.

E szókkal karon ragadta társát, ki épen a madár nyakát akarta összeroritani. Aztán átvette a kis zacskót, melyet Zirone leoldott a madárról és egy kis papírt vett ki belőle, melyre tizennyolcz szó volt írva titkos írással.

A tizennyolcz szó három függélyes sorban, követezőleg volt leírva:

shgarz	infanj	seeier
uogrré	nömjak	lkrnzl
afasky	leyesö	eayelc
utgnre	unbedl	janlo
aulmté	tgcska	iasmlm
geaézy	elmioe	neeezy

A levélke feladási és rendelési helyére semmi jel sem utalt. A mi pedig e tizennyolcz szót illeti, melyeknek mindegyike egyenlő számu betűkből állt, ki volna képes értelmüket megfejteni, a titkos írás kulcsa nélkül? Ez bizonyára igen nehéz feladat volna, még egy ügyes titkos írás-megfejtőre nézve is, feltéve, hogy a levélke nem teljesen megfejthetlen.

E kryptogrammal szemben, mely semmit sem árult el, Sárkány jelentékeny csalódást érzett és nagy zavarban volt. Vajjon nem tartalmazott-e valamely fontos és főleg kompromittáló természetű figyelmzettet? Azt lehetett, sőt kellett hinni, hogy igen, már csak azon ovatoságnál fogva is, melylyel küldője élt, hogy izenetét el ne olvashassák, ha véletlenül más kezekbe találna kerülni, mint azon egyénébe, a kinek szánya volt. Azon körülmény, hogy e levelezésnél sem a postát, sem a távirásodronyot, hanem a vándorgalamb csodálatos ösztönét használták, nyilván arra mutatott, hogy oly ügy forgott kérdésben, melyet feltétlenül titokban akartak tartani.

— Talán oly titok rejlik e sorokban, mely meg-alapíthatná szerencsénket, — mondá Sárkány.

— Ez esetben, — viszoná Zirone, — e galamb a valódel képviselője volna, mely után annyit kiadatnunk ma reggel óta. Ezer mennykő! és én meg akartam fojtani!... De végre is a fő-dolog, hogy a küldemény a kezünkben van és semmi se hátráltat, hogy megsüssük a küldönczöt.

— Ne siess vele, Zirone, — mondá Sárkány, a ki még egyszer megmentette a madár életét. — Meglehet, hogy e madár által fogjuk megtudni, kinek szól a levél, ha ugyan az illető Triesztben lakik.

— Hát aztán? Ez még nem fogja lehetővé tenni, hogy elolvassad a levelet, Sárkány.

— Nem, Zirone.

— Azt se fogod általa megtudni, hogy honnét küldték.

— Kétségkívül. De ha sikerül megtudnom a két levelező közül az egyiknek kilétét, azt hiszem, hogy ez segíthet kinyomoznom a másikat. A helyett tehát, hogy e madarat megölnék, ellenkezőleg igyekeznünk kell, hogy visszanyerje erejét és eljuthasson rendelési helyére.

— A levélkével?

— A levélkével, melyet gondosan le fogok másolni. A másolatot pedig megőrzöm mindaddig, mig elérkezik az idő, hogy hasznát vehessem.

Sárkány ekkor elővett zsebéből egy jegyző-könyvet és egy írót és lemásolta a levélke tartalmát. Tudván, hogy a kryptogrammnak a betűk és a szók elhelyezése nagy szerepet játszik, gondja volt rá, hogy a másolatban semmit se változtasson a szóknak egymáshoz való viszonyán. Elvégezvén munkáját, jegyző-könyvét visszatette zsebébe, a levélkét a kis zacskóba és a kis zacskót a galamb szárnya alá.

Zirone figyelmesen nézte őt, noha nem nagyon osztozott azon reményben, hogy szerencsés-jüket ez esemény fogja megalapítani.

— És most? — kérdé.

— Most legyen gondod a küldöncz ápolására, — felelé Sárkány.

A galambot valóéggal inkább az éhség merítette volt ki, mint a fáradtság. Érintetlen, egész-séges szárnyai azt tanúsították, hogy pillanatnyi gyöngesége nem valamely vadász lövésének volt tulajdonítandó, se valamely pajkos utczagyerek ködobásának. A galamb éhes és főleg szomjas volt. Zirone kerestett és talált is a földön néhány magot, melyeket a madár mohón elnyelt, végre eloltotta szomját őt vagy hat csepp vízzel, melyek a legutóbbi eső óta maradtak egy régi kőedény töredékében. A galamb elfogatása, megetetése és megítatása után felőra mulva teljesen képes volt folytatni felbeszakított útját.

— Ha még messze kell röpi, — mondá Sárkány, — és ha rendeltetési helye Trieszten túl van, akkor nincs mit törődünk vele, ha közben elpusztul is, miután ez esetben csakhamar el fog tűnni szemünk elől és nem leszünk képesek őt követni. De ha ellenben Trieszt valamelyik házánál várják s ha rendeltetési helye a városban van, akkor elég ereje lesz elérni célját, mert csak két vagy három percig kell még röpi.

— Tökéletesen igazad van, — felelé a szicíliai. — De képesek leszünk-e szemmel tartani azon helyig, a hol fészkelni szokott, még azon esetben is, ha nem röpi Trieszten túl?

— Legalább el fogunk követni minden lehetőt, hogy ezt tehesük, — felelé Sárkány egyszerűen.

Elmondjuk, hogy mit tett.

A székesegyház két régi román stílusban épült templomból áll, melyek közül az egyik a szent szűznek, a másik szent Justusnak, Trieszt véd-szentjének tiszteletére épült. A főhomlokzat sarkán egy magas torony emelkedik, melybe egy

épület borítja. De ez emeleten, a torony két oldalán alkalmazott két ablakból a szem végig tekinthetett a tenger és a Karszt-halmok kettős láthatárán.

Sárkány és Zirone azon ablakhoz mentek, mely egyenesen Trieszt felé nyílik, északnyugati irányban.

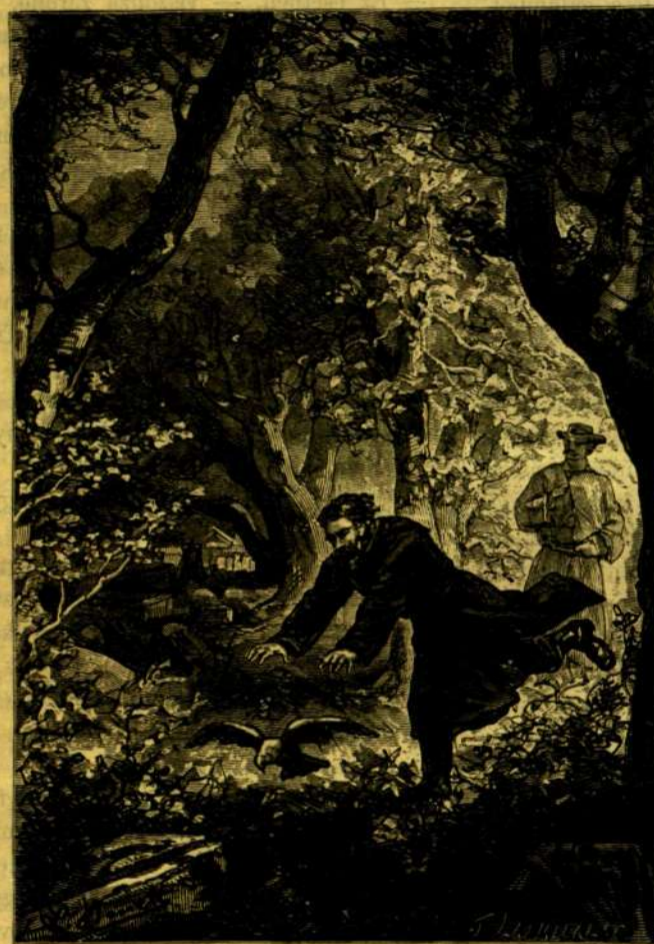
E perczben négyet ütött az óra, azon középkori kastélyon, mely a Karszt legtetetjén épült, a székesegyház mögött. Még fényes nappal volt. A nap a nagyon tiszta légkörben lassanként leáldozott az Adria vizei felé és a város házainak nagy része egyenesen kapta sugarait a tenger felé tekintő homlokzataira.

A körülmények tehát kedvezők voltak.

Sárkány a kezébe vette a galambot, szeliden megfogta még egyszer, aztán szabadon bocsátotta.

A madár a szárnyait verdeste, de eleinte oly gyorsan szállt lefelé, hogy felő volt, nehogy egy végzetes eséssel fejezze be légi futár-pályáját.

(Folyt. köv.)

A GALAMB A FÖLDRE ESETT.

TRIESZT, A SAN CARLO MOLO.

áttört művi kerek kőablak van beillesztve. Ezen ablak alatt van az épület főbejárása. A torony a Karszt domb tetetjén áll, s alatta a város ugy terül el, mint egy domborművi topografiai abrosz. E magas pontról végig lehet látni az összes házcsoporthoz felett, a legelső dombtetőtől az öböl partjáig. Nem volt tehát lehetetlen szemmel tartani a galamb röptét, ha a torony ormáról bocsátják el, sem pedig megismerni a házat, melyben menhelyet fog keresni, ha ugyan Trieszt a rendeltetési helye, nem pedig az isztriai felsziget valamelyik városa.

A kísérlet sikerülhetett. Legalább is megérdemelte a próbát. Nem maradt más hátra, mint visszaadni a madár szabadságát.

Sárkány és Zirone elhagyták tehát a régi temetőt, átmentek a templom előtt levő kis téren és a torony felé tartottak. A kerek íves ajtókat egyike, épen az, mely szent Justus szobrának felkérje alatt van, nyitva állt. Mindketten beléptek rajta és elindultak felfelé a felső emeletbe vezető lépcsőzet magas fokain.

Két vagy három perczet vett igénybe, míg felérték a tető alá, mely a külső erkélyt nélkülöző

EGYVELEG.

* **A legnagyobb kosbor- virág most érkezett Angliába egy kertből Karthago környékéről.** Az óriási virág 180 centiméter magas, 210 centiméter széles, s mintegy másfél ezer virág van rajta. Mint a legtöbb kosbor, ez is élősdű növény, a Cattleya-nemhez tartozik s azzal a fatörzsszel együtt hozták Angliába, a melyen élőködött. Csomagolással együtt hat ezer kilogrammot nyomott s most külön és czéla épült üvegházban van, melynek tetőzetéről lánczon csüngnek le biborpiros virágai. Megemlítjük ezuttal, hogy a legkisebb kosbor is nemrég fedezték fel Ausztráliában Richmond folyó mellett. E virág 4—5 milliméter átmérőjű gyökereivel a homokban tanyázik mohok közt, levelei jóformán csak fonalaknak látszanak; általában az egész virág a legapróbb virágzó-növények közé tartozik.

* **Az indulatok megmérése.** Mosto nevé olasz tanárnak sikerült oly gépet állítani elő, mely az agyban történő változásokat nemcsak ismertekké teszi, hanem föl is jegyzi. Az agy működése izgatólágg hat a véredényekre s az által többek közt a kar felületét is megváltoztatja. A gépet a karrá téve, az a legcsekélyebb változást is megéri, s önmagától feljegyzi egy papírra. Egyszerű szorzás, idegen nyelven olvasás, hideg tárgy érintése stb. már képesek a kar felületében változást idézni elő s így a gépre hatni. Idegbetegknél azonban a változások nehezebben ismerhetők fel.

* **Emelő gép színházban.** A kölni városi színház igazgatója a felső karzati színházi látogatók számára hatalmas hidraulikus emelő gépet állított be.

hunyt el, hova az Abdül Aziz szultán megöletésében való állítólagos részvétel miatt száműzetett és hol az- zal kereste kenyerét, hogy a falusi gyermekeket a korán olvasására tanította. Tetemét a taifi temető- ben helyezték el és sírját mi sem különbözteti meg más szegény ember sírjától. De tanítványai kegye- letesen őrzik emléket, halálhíradójának évforduló- ján kizárólagosnak sírjához, virágokkal díszítik és a nagy férfi lelki nyugalmáért imádkoznak. Tanít- ványainak egyike erejüket azon korán-pél- dányt, melyből Midhat pasa tanította.

* **Az óriási napfoltok közül,** melyek ez évben szokatlan számmal mutatkoztak, egyet sötét üvegen át szabad szemmel is meg lehet látni. Egy csillagász számítása szerint e napfolt hossza mintegy 20,000 földrajzi mérföld s szélessége 6—7000-nyi.

* **A nők dohányszása** a londoni előkelő világban pár év óta annyira elterjedt, hogy közelebb a Them- zén járó elegáns gőzösökön már külön Ladies smo- king room-ok rendezettek be, melyek fényéről az újságok igen sokat írnak. A falakat francia gobeli- nek borítják, a tetőt aranyos japáni bőrszövet dí- szíti, a divánok, karszékek borostyánkősinű selyem- mel borítvák.

* **Óriási mennyiségű eper** fordult meg a nyáron az amerikai nagy városokban, úgy hogy e gyümölcs csaknem teljesen értékét veszítette. New-Yorkban egy nap 843,750 liter epret adtak el. Philadelphiába szintén egy nap 166 vasuti kocsi jött tele eper- rel. Általában az Egyesült államokban bálmatos

nagy mennyiségben tenyésztik az epret, 1879-ben már 26 millió frankra becsülték az évi termés érté- ket. Illinois államban egy helyen 1300 hold föld van szánva epertermésre, melyből mintegy 3 millió ládat évenként százezer bushelnél vagyis 3600 hectoliter- nél több epret küldenek Chicagóba.

* **Az első siketnéma papot** ez évben szentelték fel Angliában. A lelkes, Pearce R. A., 12 évig volt a brightoni siketnéma-intézetben, hol alapos ismerete- ket szerzett. Kilépvén az életbe, főképp szerencsétlen társai tanításával foglalkozott s vasárnap délutánon- ként előadott nagy számú siketnéma beszédeket. Egy anglikánus pap, ki a siketnéma jelbeszédében is jártas volt, pártolása alá vette a fiatal embert s egy belmisszió- társaság segélyét eszközölte ki, mely Pearce kitá- nitványát végre jellemezte avattatta, szereplése azon- ban, mint mondani is fölösleges, csak a siketnéma- k közt lesz.

* **Igen csinos kholera-kórház** emeltetett a pápa néhány kegyes katolikus ember adományából a Vatikán mellett. Az épület 200 beteget képes befogadni, fürdőben gazdag s általában nagyon jól fel- szerelt. Haldokló betegek számára egy légmentesen elzárt üvegtér is van. Mivel a kórház épülete a Vatikánnal összekötöttségben van, a betegeket esetleg a pápa is meglátogathatja.

* **Emelő gép színházban.** A kölni városi színház igazgatója a felső karzati színházi látogatók szá- mára hatalmas hidraulikus emelő gépet állított be.

KÉPEK A KIÁLLITÁSBÓL.

I. A király-pavillon.

Kiállításunk legszebb és állandó épületei kö- zül való a király-pavillon, melynek oly fontos rendeltetés jutott a kiállítás alatt, s melyre még a kiállítás után is szerep vár még, mert az ele- gáns és délceleg épület megmarad továbbra is a városliget díszülé, a nagy iparszarnokkal és múcsarnokkal együtt. E három épület egy cso- portban is van, közbül a királypavillon. A kiál- lítási terület legszebb részén emelték, a fenyves- liget közelében. Körülte tágas térség, virágzó- nyegek, dísz-cserjék.

Aránylag kisebb épület, de kellemeivel impo- náló hatású. Szép tagozatait, magas lépcsőzetét, karcsu oszlopait, díszes homlokzatát, aranyos kupoláját a barok stílus tartja összhangzatban. A királyi család, a fejedelmi látogatók számára épült. A fejedelmi vendé- gek itt szállnak ki, itt tör- ténik fogadásuk. Külön kapuzat nyílik hozzá a kiállítás területén, s az udvari hintók a nél- küljelenhetnek meg, hogy nagyobb feltűnést okoz- nának. A királyi pavil- lon előtt folyt le a kiál- lítás megnyitására fényes ünnepély. A király, a trónörökös-pár, a főher- czegek, az előkelő méltó- ságok, külföldi udva- rok követői, a pavillon lépcsőzetén és terras- szán foglaltak helyet. Itt mondotta el a trónörö- kös emlékeztető beszédét, s itt hangzottak a király ünnepélyes és megelé- gedett szavai. Az előtte levő tért az országgyű- lés tagjai és az ünne- pélyre meghívottak lep- tek el. A nagy pompával végbe ment és nagyjelen- tőségű ünnepélytörténeti emléke maradt a király- pavillon.

Homlokzatán ar- anyos betűkkel ez van föl- írva: »Budapesti ipar- sok a királynak.« Mert a pavillon egész berende- zésére a fővárosi ipar- sok önkéntes szövetkeztek, s a fejedelmi pompa mel- lett a műizlést is bemu- tatták. A pavillon min- den részlete, sőt a kö- rülötte elterülő virágos ágy és park is kiállításai tárgy. Dícséri iparosaink elegáns izlését, a király és királyné számára kü- lön szoba van beren- dezve, mindenik még egy melléktérrel, kö- zepén pedig elfogadó terem. A király terme mellett dohányszóba is. A falak barok stílusban festve, az ablakok üvegfestményrel ellátva. A hazai műipar leg- különbözöbb ágai egyesülnek itt a legnagyobb pompában. Az egész pavillont a főváros első rangu iparosai rendezték be közös erővel.

A pavillonnak két homlokzata van; egyik a múcsarnok felől, hol a fejedelmi vendégek ki- szállni szoktak; másik pedig a nagy iparsar- nokra tekint. Ez volt a megnyitási ünnepély szin- helye.

II.

A horvát-szlavon kiállítási csarnok.

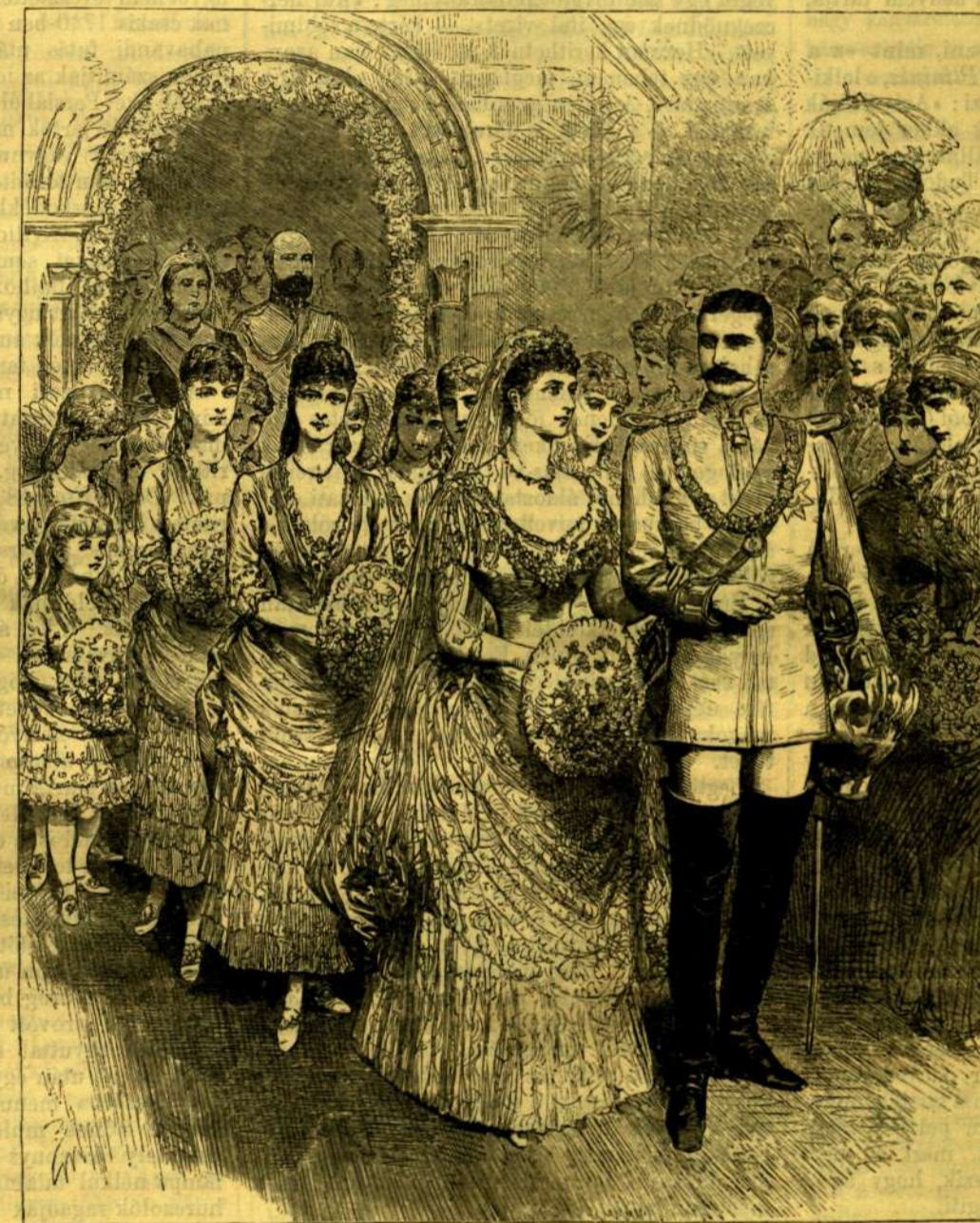
Horvátországban a politikai zavargások az országos kiállítást szintén agitációra használták. A híres ellenzék még azt is megalázásnak tartotta, ha a horvátok magyar földön bemutat- ják, hogy mily fejlődésben van mezőgazdaságuk és iparuk. Szenvedélyesen izgattak a budapesti kiállításon való részvétel ellen. Vajjon volt-e ka- tást az izgatásoknak, Horvát-Szlavonország ki- állításán nem vehetni észre. E kiállítás gazdag,

nagyon érdekes, kitűnően van rendezve és más- fél ezernél több kiállító vesz benne részt.

A horvát-szlavon kiállítási csarnok a legna- gyobb épületek közé tartozik. Noha egészen fá- ból épült, igen tetszetős; díszítésére a festés is föl van használva, s az épület falain, tornyán a horvátoknál kedvelt virág-rajzokat is jól alkalmazták a magok élénk színeiben.

Bolle Henrik műépítész terve szerint épült a tornyos nagy csarnok. Belül a falakat, még a tetőzetet is, szőnyegek, háznál készült takarók borítják, eleven színezetű keretét szolgáltatván a dús kiállításához. Mindjárt a bejáratnál hatal- mas orgona emelkedik. Komoly, ünnepélyes hangja sokszor végig zúg a tágas csarnokban. Széles, nagy karzat fut köröskörül a pavillon- ban. A földszintet, az emelet minden talpa- latnyi részét takarékosan fölhasználták a kiál- lítás berendezéséhez.

Horvát-Szlavonország mezőgazdasága, ipara,

BEATRICE ANGOL KIRÁLYI HERCEGNŐ NÁSZMENETE.

kulturája, iskola-ügye nagy képpen, bő részle- tekben tárul föl. Hatalmas erdőseggel, faipara bemutatására pedig még a pavillon környéke is igénybe van véve.

A horvát pavillon magában külön országos kiállítás kicsinyben, de igen szerencsés összeál- lításban. A horvát ellenzéknek nagyon sokat kell fáradoznia, hogy e kiállítás jó hatását el- lensúlyozhassa. Egy nevezetes része a horvát osztaglyak a lepoglavi országos fegyház kiállítá- sa, a fegyház egész berendezésének feltűnté- sével, a rabok munkáival.

HÁZASSÁG AZ ANGOL KIRÁLYI CSALÁDBAN.

E hó 7-dikén, csütörtökön vezette oltárhoz Battenberg Henrik herceg, a nemrég kiállítá- sunkon időzött Sándor bolgár fejedelem testvé- rőse, Viktória angol királynő legifjabb lányát, Beatrix hercegnőt, az anya gyöngéd nyelven úgynevezett »sweet Beatrice«-t. Sok megjegy-

zés kísérte a házasság híret a közvélemény ité- letében, mely nem habozott az összekötetés- ben egy nemét a mesalliance-nak látni a meny- asszony részéről. Bizonyos, hogy Battenberg herceg aránylag szegény családból származik s mindaddig alig is volt ismerős Angliában, bár másik fiúve, Battenberg Lajos herceg szintén Angliában él, s szintén az angol ki- rályi családból vett nő, a királyné unokáját, Viktória hessenzi hercegnőt. Akármint legyen is azonban, tény az, hogy az esküvő megtör- tént, és pedig a lehető fényessel, pompával, a mi elég arra, hogy érdekessé tegye az esetet a fejedelmi himenek ritkán előforduló rova- tában.

A templom az esküvő alatt liliumokkal és fehér rózsákkal volt díszítve, míg a padozatot vörös posztó takarta. Tekintve a hely szűkét, nem bocsátottak be 200 személynél több, s öt szek, arannyal és bársonnyal díszítve, volt az oltárral szemközt elhe- lyezve, a királyné, a walesi hercegné, Batten- berg hercegné, a hesz- szeni nagyhercegné és Sándorhesseninagyher- czeg számára. Viktória királyné fekete selyem és csipke-ruhát viselt gyé- mánt-nyakláncszal, a Kohi-Noorral és más ék- kövekkel, a menyas- szony pedig fehér se- lyembe volt öltözve, na- rancsvirággal, míg a vő- legényen a porosz test- örök fehér egyenruhája volt, magas csizmákkal. Miniszterek alig, külföldi követek pedig en nem voltak jelen, miután az egész ünnepély magán- jellegű volt.

A vőlegényt két fiúve, a bolgár fejedelem és Ferencz József herceg kísérték, a menyasszony kiadásában pedig a ki- rálynénak a walesi her- czeg segédkezett. Midőn a szertartást végző can- terbury-i érsek megszó- lalt: »Ki adja e leányt e férfinél?« a ki- rályné előlépett és átadta szeretett leányát, s a me- net Mendelssohn Nászéji indulójának hangjainal- lett indult meg. Ezt a jelenetet tünteti fel ké- pünk.

Érdekesek a menyas- szony részére adott aján- dékok. A menyasszonyi kalácsot Liverpool város küldte, s azt a ka- tonák között osztották ki úgy, hogy minden egyes embernek jusson egy morzsa belőle. Az elhunyt Montefiore Mó- zes, kevéssel halála előtt, egy masszív ezüst thea- ter és kávé szervicet küldött H. B. monogrammal s e héber felirattal: »Sok leány viseli magát érelyesen, de te mindenek között kitűnsz. A magasban lakó öntse ki ragyogását fejedre. Környezzen öröm és megelégedés; s vőlegény szava és a menyasszony szava. Béke legyen falaid között és nyugalom palotádban, most és mindörökké, ez buzgó imája annak, ki tiszte- lettel hajlik meg előtted. Montefiore Mózes 5645- ben (héber időszámítás szerint.) A hírneves Elk- ington, angol fémpáros czégg ezüstös, aranyos tükröt ajánlott fel; London persa, mohamedán és hindu lakói pedig gazdagon aranyozott fehér márványórát és kandalbert, stb.

Battenberg Henrik herceg, ki 1856-ban szü- letett s csak hat hóval idősebb menyasszonyá- nál, a királyi fenség címet nyerte meg s Lon- donban fog maradni Viktória királyné mellett, ki ne m akar megválni szeretett leányától.

Pompás szépítő szer,
helyettesíti a rizport és az arcbőrt állandó széppé, üdvé teszi. — Minden üveghez az orsz. vegykísérleti állomás bizonyítványa van mellékelve, mely e készítmény teljes árát igazolja.

CRÉME de MARGUERITE

2 forintért egy adag, használati utasítással együtt kapható a „Magyar korona” gyógyszerárban BUDAPESTEN, Kálvin-tér.

!Feltűnést keltő találmány!
A legújabbban föltalált **Vásárhelyi Albert-féle szab. vaj-géppel** a legjobb vajat edes tejből néhány perc alatt mindenki készítheti; és pedig tejszínből egy perc alatt; I. osztályú tejszínből két perc alatt; közönséges tejből három perc alatt, s a maradéktej kávéhoz, süteménybe és főzésre, ugysz. ha hosszabb állás következtében meg-savanyodott, turo-készítésre jól felhasználható. E gépek tejfő- és juhtejhez is használhatók. Megrendelések közvetlenül hozzám intézendők, s az összeg fele bérmentve előre beküldendő, a maradék pedig a szállítás után. Minden gép mellé használati utasítás adatik. 2314

ÁRAK:
5 liter teriméjű, hévmérfel, keresztvascsavarokkal, frt 7.50, csomagolásért 50 krajczár.
10 liter teriméjű, hévmérfel, keresztvascsavarokkal, frt 12.50, csomagolásért 60 krajczár.
20 liter teriméjű, hévmérfel, keresztvascsavarokkal, frt 19.—, csomagolásért 1 forint.
50 liter teriméjű, hévmérfel, keresztvascsavarokkal, frt 32.—, csomagolásért 1 frt 50 krajczár. Kívánatra nagyobb gépek is készíthetnek.

FEHÉR MIKLÓS, Budapest, IX, üllői ut 25. sz., „Köztelek“

Budapesti **SORSJEGY** á 1 ft 4000 nyeremény

Főnyeremény középszemben csak 1% levonással **100.000 ft**

11 sorsjegy 10 ft Kiállítás-sorsjáték-kezelősége Budapest, Andrassy-út 43.

OSZTRÁK VÖRÖS-KERESZT-EGYLETI SORSJEGYEK
részfizetésre, főnyeremény 50.000, 25.000 és 15.000 frt adómentes. Évente 3 húzás, jan. 2-án, máj. 1-én, s szept. 1-én, a legközelebbi húzás 1885 szeptember 1-én.

A kereskedelmi takaré- és hitelszövetkezet következő feltételek mellett ad el Osztrák vörös-kereszt-egyleti sorsjegyeket részletfizetésre:

2 drb 20 hó alatti lefizetésre a 2 frt. 5 drb 20 hó alatti lefizetésre a 5 frt.
3 • 20 hó alatti lefizetésre • 3 frt. 10 • 20 hó alatti lefizetésre • 10 frt.

A részletben lekötött sorsjegyek különféle sorszámokból állítanak össze. A legkisebb nyereménnyel kihúzott sorsjegy értéke kifizetetik a szelvény mindaddig tovább jártsik, míg egy fő- vagy nagyobb mellék-nyereménnyel utólag ki nem mutat. — Az esetleges nyeremény már az első részlet befizetése után a részlet-vevőt illeti. — Vidéki megrendelések postautalvánnyal eszközölhetők a postafordulattal elintéztetnek, ideiglenesen a földorvosny szolgálat. Utánvételi megrendelések nem vételnek tekintetnek. — Üzleti helyiség Budapest, Gizella-tér 2. sz.

AZ IGAZGATÓSÁG:
Dr. Herich Károly elnök Peterdy Lajos Lovag Fek Zsigmond vezérigazgató I. alelnök

1-66 cs. kir. kizár. szabad. újonnan javított **Ruganyos sérvkötők**

Pontus sérvvédővel.

Legújabb találmány az amerikai, újonnan javított ruganyos sérvkötő Politzertől; ez rugók nélkül van, tisztán ruggyantából művészesen szerkesztve s az a célja, hogy még a legüldültebb sérvet is lehető legrövidebb idő alatt egyetlen fekvésbe hozza, s egy nappal a legerőseztőbb munkánál, vagy a sokat járkálásnál, mint szinten éjjel alvásiban is használható, a nélkül, hogy a sérvben szenvedő hivatalosban legkevésbé is volna akadályoztatva. Felette nagy haszon, hogy az még éjjel is a testen maradhat, mivel hogy a sérvvédő testrésze kiváltepen jótékony kelemetes nyomást gyakorol a a legtöbb esetben még a sérv biztos gyógyulását is eszközi. A legtöbb orvosi tekintélyek által elismertve, megvizsgálva s a legjobbnak találva professor Kovács a sebészeti kóroda alelnöke, dr. Gross Lajos m. kir. egészségügyi tanácsos, dr. Glüek Ignác kir. törvényszéki orvos által.

Alólírott egyszersmind nagy rak árt is tart angol és francia acél sérvkötők, függesztő készülékek (suspensorium) gumimiburo szövötteket, mint szinten szarvasbőrökből. A szarvasbőr és gummi suspensoriumok ezúly, hogy a táglást megakadályozzák. Méhfeleskötők, legpárnák, agybalók, cik, periódikák, prótesz-ativumok, gumiharisnyák s mindennemű gummi áruzzikék. Sérvkötőknél kérem megjelölni: jobb, bal v. kettős-, mint szingetén a test bőségét is. Megrendeléseket utánvétel mellett elfogad.

POLITZER MÓR cs. kir. szab. sérvkötő-készítő, Budapeston Deák Ferenc-utca.

Árak: unok. hülyék és gyermek számára, egyoldalúnak darabja 8-10 frt, a kettősnek darabja 10-16 frt, gyermeknek felvétel esetében. Ugyaníly kapható legjobb amerikai sérvkötés. Egy tégely ára 3 frt 50 kr. Az 1885. évi áll. kiállításán a XXVIII. csoportban kiállítva.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent s minden könyvtárban kapható — az osztr. tar-tom. számára Szelinszki György cs. k. egyet. könyvtáránál Bécsben, I, Stefansplatz 6.

TÁRGYMUTATÓ
A DÖNTVÉNYTÁR
REGI FOLYAM XXVI—XXVIII. ÉS ÚJ FOLYAM I—X. KÖTETEHEZ.
A TÁRGYMUTATÓ III. KÖTETE.
SZERKESZITETTE
D^E FAYER LÁSZLÓ
A JOGTUD. KÖZL. FŐMUNKATÁRSÁ

Ára füzve 2 frt 80. — Angol vászonba kötve 3 frt 60.

A Döntvénytár tartalommutatójának ezen harmadik kötetével a judicatura a gyakorlat számára ismét hozzáférhetőbbé tétetett. A Döntvénytárban közölt ítéletek ma már oly tömeget képeznek, hogy összesített tartalommutatók nélkül azok használata a gyakorlat emberére nézve igen nehéz. Csak a legkritikább esetekben szerzhet azok felett áttekintést. Ez az oka, hogy a gyakorlat a judicaturát csak kis részben értékelti, sőt egyesek részéről egyoldalú és tendenciosus idézések által visszaélés tüzet a felsőbírósi határozatokkal, az ellenkezés — az utánkeresés nehézségei folytán — ugyszólván lehetetlen lévén. A Döntvénytár tartalommutatójának három köteté, mely a Döntvénytárnak valamennyi negyven kötetét átkarolja, ezen a bajon lényegesen segít. A most megjelenő harmadik kötet a két előbbihez képest különösen annyiban tartalmaz újítást, hogy a határozatok csoportokba osztását továbbfejleszti s a hol a törvény rendszeres felosztása megengedte, lehetőleg fejezetek és §-ok szerint van szétválasztva az anyag; a rendszeres tárgymutatókn kívül még egy négy ivre terjedő betűrendes tárgymutató megkönnyíti a kezelést. A kötet 25 ivre terjed.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent s minden könyvtárban kapható:

1885. **BUDAPESTI** 1886.
CZIM ÉS LAKJEGYZÉK
A BEJELENTÉSI HIVATAL
HITELES ADATAI ALAPJÁN.
Negyedik évfolyam, 1885—1886.
(Magyar-német kiadás.)
BUDAPEST FŐVÁROS TERVRAJZÁVAL.
Ára füzve 5 frt, vászonba kötve 5 frt 80 kr.

TARTALMA: Aitalános tárgymutató. — I. Utczák, utak és terek lajstroma a régi utca-nevek megjegyzésével. — II. Házjegyzék (Belterület és külterület). — III. Hatóságok, intézetek, egyletek stb. — IV. Ipar és kereskedelmi czimjegyzék. — V. Lakjegyzék. — VI. Függelék: A budapesti országos kiállítás rövid czimjegyzéke 1885. — VII. Hirdetések.

35-İK SZÁM. 1885. BUDAPEST, AUGUSZTUS 30. XXXII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: félévre 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt félévre 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt félévre 3 • Külföldi előfizetőkhez a postaiak meghatározott vitélőj is csatolandó

AZ ORSZ. ORVOSI ÉS KÖZEGÉSZSÉGÜGYI KONGRESSZUS ÉS VEZÉRFÉRFIAL.
Azon tudományos czélú összejövetelek között, melyeket országos kiállításunkkal kapcsolatban különböző foglalkozásu hazai és külföldi szakférfiak tartottak, egyik legfigyelemreméltóbb lesz az, mely a jövő héten fog lefolyni, az országos orvosi és közegézségügyi kongresszus. Annak idején majd részletes tudósítást közlünk e kongresszus működéséről, itt csak az elő-

leges benyomásoknak adunk hangot, midőn egyszersmind bemutatjuk olvasóinknak azon férfiakat, kik e kongresszus létesítésében és rendezésében fáradoztak. Ugy látszik, természeti törvény az, hogy valamint az egyes egyének az anyagi jóllét és az intelligencia bizonyos fokát kell elérni arra, hogy az élet küzdelmei mellett saját egészségére is kiválóbb gondot fordíthasson, ugy a népeknek és nemzeteknek is át kell élni a vagyonsodás és értelmi fejlődés bizonyos fokozatait, mielőtt közegézségügyeikkel is behatóbban foglalkozhatnak. A rómaiak harci dicsősége, anyagi

és szellemi gyarapodása jó magas fokot ért el akkorára, mire rájöttek, hogy városaikat jó és bő vízzel lássák el. Mielőtt a közegézségügyi eszmék iránt a közfögekonyáság és azoknak érdekében a köztevékenység nagyobb mértékben feléledt, Angliában, Francia- és Németországban az anyagi és szellemi kulturának egyéb ágai már tetemes fejlődésen mentek keresztül. Nekünk, kisebb népeknek, kik kulturánkat nagyobb, fejlettebb kulturájú nemzetektől veszszük át, az az előnyünk van, hogy azoknak tapasztalain okulva, fejlődésünk fázisait gyorsabbra szabhatjuk. Így egészen helyén van, ha

AZ ORSZÁGOS KIÁLLITÁSBÓL. — A VÖRÖS KERESZT EGYLET TELEPÉNŐL. Kézirata fényképe után rajzolta Bittó Géza.